

Startet i efteråret 1993.

Min skrivelyst har altid været stor, og i nutidens "Computertider" hvor det er blevet nemt at skrive, tilføje og redigere, har jeg fået lyst til at skrive lidt om min barndom, om oplevelser og ting som jeg gerne husker tilbage til og siden om begivenheder i mit videre liv.

Min tilværelse startede den 29. maj 1931 i Kaiserin Augusta Krankenhaus i Charlottenburg. Min far var maler og havde forretning sammen med min farfar, og min mor havde et sæbeudsalg i Weserstrasse i Berlin Neukölln, og i mange år var jeg familiens eneste barn. Min mor havde jo sin forretning at passe, og min moster som boede i nærheden og var ugift, da jeg var lille, nød efter hendes eget udsagn meget at køre barnevognen med sin lille niece. Tit gik turen til Reuter Plats.

Min far var enebarn, så min farmor var også en flittig gæst hos os for at følge sit barnebarns opvækst. Mine forældre havde sammen med min farfar og farmor en lille kolonihave i Berlin, Hasenheide, ikke langt fra, hvor vi boede, og tit gik turen med barnevogn til denne have. Der tilbragte jeg mange dejlige timer som lidt større pige, hvor jeg kan begynde at huske tingene der skete.

Næsten hver dag kom min farmor for at hente mig til haven, så jeg kunne være ude og lege. Meget tit tog hun min veninde Christa, som boede lige overfor os, med så vi kunne holde hinanden med selskab. I haven var der for os mange ting at foretage sig. Vi havde selv en lille have, som vi kunne passe og plante i, og ellers kunne tiden gå i sandkasse eller ligge i hængekøje og dase. Min farmor brugte meget tid til sine planter, og tit hjalp vi hende bl. andet med at være på myrejagt, dette foregik med en stor sprøjte med petroleum i.

Tit kom der også en anden pige som hed Edith for at lege med os, men når Christa også var der sammen med mig, gik det ikke så godt med os tre sammen, og vi kom tit op at skændes, så min farmor havde travlt med at mægle imellem os. Engang blev Edith så vred, og gav mig en stor rift på min ene kind. Kolonihaver var på dette tidspunkt ikke så komfortable, som de er i dag, så madlavningen foregik på primusapparater, og vand skulle hentes i haven ved en pumpe.

Weekenderne blev også tit brugt derude sammen med flere familiemedlemmer, bl. andet min morbror og tante med deres børn Inge og Manfred, så var der rigtig familiehygge, hvor alle kom med deres madkurve, og der blev spist i et dejligt lysthus.

I 1936/37 blev hele havekolonien ryddet, og der blev et stort grønt anlæg i stedet for. Der var et dejligt sted at kælke om vinteren, og jeg var tit der, for dengang var der altid sne om vinteren. I begyndelsen af krigen, hvor det allerede begyndte at knibe med at få nyt tøj, havde Christa og jeg

fået nye træningsdragter (som joggingdragter i dag), og vi var på kælketur der. Det var sjovere at rutsche ned på bagdelen, og da vi gik hjem, kunne vi ikke forstå at folk vendte sig om og så på os. Indtil vi fandt ud af, at vi begge to havde slidt bagdelen ud af vores nye dragter. Glade var vi ikke da vi kom hjem til vore mødre, for man kunne jo ikke skaffe nyt tøj. Min mor satte store lapper på, så måtte jeg have bukserne under nederdel.

Efter krigen blev der til dette anlæg transporteret store mængder mursten fra ruinerne, og der blev anlagt en stor udkigsplads.

Om søndagen gik det også tit til en af de populære familierestauranter, Unions Brauerei i Hasenheide, hvor der altid var underholdning for børnene, samt karruseller osv. Der blev også afholdt de meget populære "Kinderfester", så var vi alle fint pyntede med huer og lampioner i hånden. Der var konkurrencer og blev uddelt godteposer. Min far og mor gik meget ud om søndagen, når de havde fri til at kunne slappe af, da de til hverdag ikke havde meget tid sammen med hver sit arbejde. Min mor fik kun sin forretning fordi de, da de var blevet gift i 1927 var stor boligmangel i Tyskland, og det var det eneste lejlighed de kunne få.

Med min veninde Christa og jeg var meget sammen med lige fra vi var små. Venskabet holder den dag i dag, hvor vi to ægtepar har mange dejlige timer sammen, enten her i Bagsværd eller ved nogle besøg i Berlin, hvis vi ikke mødes i Grömitz i Sleswig-Holstein, hvor Christa og Walter altid er på sommerophold.

Vi blev gift begge to i samme år, 1952, og har hver en søn på samme alder, og det gik også godt med de to drenge, da de var børn, og de var på ferier her hos os, selv om de ikke kunne snakke sammen gik det udmærket med forståelsen, og der kom mange sjove ting frem som vi alle morede os over..

En dejlig ferie havde vi blandt andet sammen i 1960 i Fakse Ladeplads, hvor vi havde lejet et sommerhus. Sommerhuse dengang havde absolut ikke den standard som de har i dag. Vi havde her i København kun set det i et katalog, og det så pænt ud. Huset lå på en koteletgrund til en villa og vi tog det først og fremmest fordi der var et rigtig toilet i villaen som vi kunne benytte. Vi kom derned dagen i før Christa, Walter og Michael skulle komme, og da vi så huset var vi næsten overbevist om, at vi skulle tage hjem igen til København. Køkkenet var primitivt, havestolene måtte vi binde sammen for at de ikke skulle falde fra hinanden og det var ret deprimerende. Trods alt dette havde vi en pragtfuld ferie der. Det er ikke så tit her i Danmark, men det var det skønneste vejr i alle 14 dage. Stranden var lige i nærheden og vi nød ferien. En aften regnede det meget og så viste det sig, at taget var lidt "hullet" og vi måtte flytte rundt med inventaret for at det ikke skulle regne i sengene. Jeg gik gal og harmdirrende op for at klage til værten som stillede sig ret uforstående over for dette. Christa mente det var første gang hun så

mig så gal.

Christa og jeg var meget ivrige "dukkemødre". Vi havde ens dukker, Christas med lange mørke fletninger, min med lyse fletninger, så stolte tog vi med vore dukkevogne i den nærliggende Reuterplatz på tur. Dukkefødselsdage gjorde vi meget ud af. Der blev dækket op med vores lille dukkestel og med chokolade og fint pyntet bord, blev det holdt vældig festlig. Ind imellem kunne vi også blive lidt uvenner - det skete at min far sagde: "I dag går det ikke med jer - Christa må hellere gå hjem". Det varede dog aldrig længe, så var vi de bedste venner igen. Jeg havde også et dejligt dukkehus som blev flittig brugt. Hvert år lidt ind i december måned blev det fjernet for at blive gjort i stand. Min far malede og tapetserede nyt, og der kom også lidt nyt indbo til samt dukkerne fik nyt tøj. Det var altid meget spændende at se juleaften, hvordan det var blevet forandret.

Min barndoms jul står for mig som noget meget særlig i familien tegn. Lidt før jul kom min mormor, som var enke og boede på landet, ca. 70 km fra Berlin i landsbyen Kleinziethen, for at holde jul hos os. Hun havde altid den store julegås med. Da vores familie jo ikke var særlig stor, lå julen altid i faste rammer. Juleaften foregik hos os, også af praktiske hensyn, da min mor jo havde forretningen åben til først på eftermiddagen juleaftensdag. Sammen med min mormor, farfar og farmor og min moster holdt vi en dejlig juleaften. Til middag spiste vi gåsesteg med rød- og grønkål. Efter middagen blev min farfar og farmor sendt i køkkenet sammen med mig, mens min far og mor i stuen blev gjort klar til gaveuddeling og juletræet blev tændt. Hvor har jeg tit været utålmodig - så min farmor måtte skynde på min far og mor i stuen, for at de skulle blive færdig. Min moster havde et par gange påtaget sig hvervet som julemand, men da jeg et år mente til hende: "Julemand du taler lige som min moster" holdt det op. Da jeg først gik i skole, lærte vi altid til jul et juledigt, som børn skal fremsige stående ved siden af juletræet, inden gaverne bliver delt ud. Den skik med at danse om juletræet og synge som vi gør her i Danmark kendes ikke i Tyskland. Gaverne var selvfølgelig også altid spændende, de voksne fik altid flasker og man lavede mange håndarbejder selv til jul. Min mor var meget dygtig til at hækle - flotte sjaler bl. andet.

Første juledag var vi altid hos min farmor og farfar hvor vi også fik gåsesteg. Så havde hun altid bagt en særlig julekage i en rillet stentøjsbageform, den var fyldt med mange gode ting. Alt sit sølvtøj havde hun en kurv, den var besat med hæklede blomster. Det var min opgave at lægge sølvtøjet på bordet.

En traditionel tur inden jul var sammen med min far til et udsalg, hvor vi købte dansk Aalborg snaps til min farfar som jo var danskfødt og han holdt meget af den.

2. juledag var vi tit sammen med andre familiemedlemmer, tanter og onkler, som man skulle aflægge besøg hos, for familiesammenholdet var meget stor.

Min farfar og farmor boede ikke ret langt fra os i Grimmstrasse, og jeg gik tit alene en søndag formiddag på besøg hos dem. Det var jo meget mere fredeligt trafikmæssigt set end det er i dag, selv om vi boede i en storby.

Min farfar og farmor vidste altid i forvejen når jeg skulle komme og de kiggede gerne ud af vinduet for at se efter mig. Grimmstrasse er en meget bred gade med store træer midt igennem gaden. Efter min moster blev gift i 1937 boede hun i Mühlenhofstrasse, ikke ret langt fra mine bedsteforældre, hun fik så tit besøg af mig samtidig.

Mine nytårsaftner foregik også ofte hos mine farforældre, da min far og mor fejrede nytårsaften på restaurant, dette var meget brugt, at man skulle more sig på denne årets sidste aften. Men hvor havde jeg det festligt med mine bedsteforældre som gjorde alt muligt, for vi skulle have det sjovt, jeg må nok sige de forkælede mig ret meget, for jeg var jo det eneste barnebarn, og min farmor gav altid med glæde og ville gøre det så godt som muligt. Kom hun på besøg hos os, og jeg kunne se hende et stykke ned ad gaden, gik jeg hende i møde, der lå nemlig en slikforretning i gaden, og vi skulle først aflægge et lille besøg der - og forgæves gik jeg ikke.

I samme ejendom hvor vi boede, havde mine forældre nogle gode venner som ikke selv havde børn - og hos dem var jeg en "lille veninde" som de kaldte det. De boede på 4. sal, og tit gik jeg turen op til dem. De havde altid god tid om dagen, da de begge to var ansat i en nærliggende biograf og først skulle på arbejde senere på dagen. At komme med dem på indkøb kunne jeg godt lide - mest til det nærliggende varehus Karstadt. I den store fødevareafdeling der var der altid mange smagsprøvedemonstrationer.

Under krigen hvor alt blev knap, holdt vore venner kaniner på deres altan, og det var jo dejlige legedyr. Det var meningen de skulle slagtes, når de var store nok, så man havde en lille ekstraration kød - men det kunne de ikke nøje, så kaninerne blev foræret væk, da de var store nok til at ende på et middagsbord.

Ferieerne blev tit holdt hos min mormor på landet. Hendes lille landhus var et meget afholdt samlingssted for hele familien, pladsen var trang, men hvor var vi tit mange familiemedlemmer samlet hos hende. Mine forældre, min morbror med sin familie, min moster, og efter hun var blevet gift i 1937, også min onkel samt andre tanter og kusiner. En del af min mormors søskende og nevøer boede også i landsbyen Kleinziethen, ca. 70 kilometer fra Berlin, og det var altid meget hyggeligt, når der blev holdt familiekomsammen hos min mormor.

For mig som storbybarn var det selvfølgelig meget spændende at komme på landet. Stationen, Herzsprung, lå ca. en lille times gang fra Kleinziethen, og tit blev vi hentet af en af bønderne, som min mormor kendte med hestevogn, men det kunne også tænkes vi måtte gå. Min veninde Christa var også sommetider med mig, og hvor har vi to brokket os over den lange vej - men det

blev glemt, for snart var der mange aktiviteter for os, som vi ikke havde i Berlin. Bl. andet badning i en nærliggende sø hvor vi tilbragte mange timer. Somme tider kunne det være lidt skræmmende for os, når de "vrede" gæs kom gennem landsbyen, det kunne godt se lidt farlig ud. Min mormors have var også stor med mange frugtbuske og blomster samt kaninbure. Kaninerne kunne også godt drille os, de slap sommetider ud af deres bure, og så måtte vi jage dem i haven. Min mormor havde altid boet i denne lille landsby og var kendt af alle der, så komme på forskellige besøg sammen med hende var meget morsomt. Der lå flere store godser, hvor hun kendte bønderne godt, og jeg syntes det var sjovt at være rundt med hende. Hun var også kogekone, og tit skulle der aftales, hvordan maden skulle være til festerne. Røremaskiner og andre hjælpemidler fandtes ikke, og i hendes køkken var der kun brændekomfur. Hvor har min mormor lavet mange flotte lagkager derhjemme pyntet flot med smørcreme osv. Som barn tænkte jeg ikke over hvor stort et arbejde det var alt sammen, de kom først da jeg var voksen og selv kunne tage el-redskaberne til hjælp.

Jeg havde også en veninde der på landet, Dorle, hos dem kom min mormor hver dag og hjalp lidt, og det var næsten hendes 2. hjem. Dorle og jeg gik ofte og vogtede gæs og geder, og vi har tit svedt og skældt ud, når vi ikke kunne få dem drevet hjem. De havde også den lokale købmandsbutik, værtshus og posthus. Så der var altid livligt. Når jeg skulle hjem, kom mine forældre gerne en weekend for at hente mig. Min far havde en lille varevogn, og den var så pakket med frugt, grøntsager og somme tider fjerkræ, som vi skulle have med hjem. Jeg var altid gerne hos min mormor, men når jeg skulle hjem til Berlin, var jeg også meget glad.

I 1936 begyndte min skoletid i en folkeskole i Rütlistrasse, ikke ret langt fra hvor vi boede, og et nyt afsnit begyndte. Den 1. skoledag i Tyskland er noget helt særligt, børnene får nemlig et stort papkræmmerhus, som er fyldt med godter og andre småting. Skik var det også, at man bagefter skulle til en fotograf og blive fotograferet, så man virkelig havde et minde om denne dag. Jeg havde fået en fin ny lyseblå strikkjole og sløjfe i håret.

Denne skik med kræmmerhus (Schultüte) til 1. skoledag har vi beholdt til vores søn Torben og også vores børnebørn Søren og Morten, og de syntes alle tre, at det var en vældig god idé.

Jeg havde i det hele taget altid meget fint tøj som barn. Min mor havde en moster, tante Minna, som var utrolig dygtig til at sy. Hun gik meget på marked og kom tit med stof som hun havde fundet der. Så blev spisebordet ryddet hun spurgte så hvordan tøjet skulle se ud, og inden hun gik hjem, havde hun klippet og passet det lidt til. Hun broderede meget med smocksyning brugte også pelskanter på overtøj så det var altid vældig flot. Til min mor syede hun også.

Jeg var ikke særlig god til at regne, det gik bedst, når jeg kunne tage penge til hjælp. Min far havde stor tålmodighed med at hjælpe mig, så det kom til at gå rigtig godt. Stor var min mors

bekymring, da jeg kom hjem, og sagde hun skulle komme med i skolen, lærerinden ville gerne tale med hende, for jeg kunne ikke læse. Det kunne hun ikke forstå, for det gik vældig fint derhjemme. Men i skolen fik hun så et vide, at jeg var hurtig til at lære udenad, sådan også med læsningen, når jeg hjemme havde læst det engang, kunne jeg huske det. Så måtte vi prøve at springe lidt rundt i læsningen, og så kom det til at gå.

Min klasselærerinde var en ældre frøken, frk. Rosenow, og hun var næsten som en mor for os. Vi kunne fortælle hende alting, det gjorde vi også. Hun var en vældig dejlig lærerinde. Hun havde også et sommerhus lidt udenfor Berlin, dertil gik der om sommeren gerne 1 eller 2 skovture, der blev lavet spandevs af saftevand, og madpakkerne havde vi med hjemmefra, så gik det til en nærliggende sø for at bade.

Min 1. større udlandsrejse gik til Salzburg i Østrig sammen med min mor i 1938. Dertil var min morbror flyttet, og vi skulle så besøge dem. På det tidspunkt var det jo ikke med rejselivet, som vi kender det i dag, og det var virkelig en stor ting at skulle så langt. Alperne gjorde et stort indtryk på mig, det var jo en helt anden natur. I Mark Brandenburg hvor min mormor boede, var der store skove og mange søer, men alperne kendte jeg ikke. Op i bjergene med svævebanen og kravle rundt, hvad der på en tur også afstedkom et stort hul i mit ene knæ. Jeg har stadig et ar på knæet som minde om denne ferie. Alle de flotte bygninger var jo også spændende. Mozarthuset og i Getreidegasse var der mange flotte smedjærnsbomærker til forretningerne. Mirabelgarden var et meget flot anlæg. Selvfølgelig besøgte vi også byens vartegn, fæstningen Hohensalzburg, hvorfra der er den skøn udsigt over byen. Det var også 1. gang jeg så munke og nonner som virkede ret fremmed på mig, også at det var helt almindelig at folk lige fra gaden gik ind i en kirke, de stillede bare deres indkøbstaske på trappen udenfor. Disse katolske skikke kendte vi jo ikke så meget til.

Det blev til mange spændende oplevelser, og det var meget morsomt da jeg mange år senere på en rejse kom til Salzburg og kunne opfriske minderne fra min første store ferieoplevelse.

Sådan gik det dejlig fredelig indtil 1. september 1939 hvor 2. verdenskrig tog sin begyndelse og de mørke skyer efterhånden trak sig sammen. Jeg kan huske, at jeg syntes det var mærkelig med krig og kunne ikke rigtig forstå, hvad det egentlig indebar. I de første krigsår mærkede vi ikke så meget til krigen, bortset fra rationeringsmærker og så kom mørklægningen. Min mor havde i forretningen forskellige ting af et selvlysende materiale til salg, som man kunne sætte på tøjet om aftenen, så man kunne ses. De første luftangreb over Berlin var ikke særlig slemme. Vi havde en stor kælder under forretningen, der lavede vi et lille hjørne med bord og stole og en divan, så opholdt vi os der sammen med vore venner som boede i samme opgang og det var nogenlunde fredeligt. Men sådan skulle det jo ikke blive ved. Efterhånden blev

bombardementerne værre, det første som skete i vore nærhed, var en ejendom på Kottbusser Damm som blev bombet og brændte ned til 3 sal. Det var helt uforståeligt, at det kunne lade sig gøre - hvor blev det dog anderledes, efterhånden var ingen som lagde mærke til, at hele gader var forvandlet til ruinbunker. Bestemmelserne angående beskyttelsesrum blev også snart skærpet, lofterne skulle afstives med jernbjælker, der skulle sættes jerndøre i og mere. Så vi måtte opgive vores eget kælderrum og opholde os i det fællesbeskyttelsesrum som hørte til ejendommen. Medens disse foranstaltninger blev foretaget, måtte vi flytte til et beskyttelsesrum i en skole, som lå overfor vores ejendom. I parallelgaden blev det tilsvarende hus total bombet en nat, og murbrokker raslede ned over os. Min far var senere på natten med til at rydde op i den bombede ejendom, og han var meget chokeret over disse ødelæggelser.

Der var flere børn i vores ejendom, og efterhånden måtte vi tit sidde i kælderen om aftenen og lave vores lektier. Det skete jo nu at vi skulle i beskyttelsesrum 3 - 4 gange i løbet af en nat, og det var tit vi slet ikke kom af tøjjet imellem luftangrebene. Juleaften 1943 havde der været flere overflyvninger af engelske fly over Berlin, men der var tilsyneladende intet sket. Sidst på aftenen viste det sig dog, at der var kastet tidsindstillede bomber i vores nærhed som ødelagde flere ejendomme. Min far og jeg stod i døren til vores forretning, og så folk komme forbi med enkelte ting, som de kunne nå at få med sig, inden de kom ud af de brændende ejendomme. Jeg kan huske at jeg så en lille pige komme forbi med en ny dukke i armen, og jeg syntes det var meget forfærdelig dette skete på en juleaften.

Da luftangrebene havde taget alvorlig fat og vi skulle op flere gange i løbet af en nat. Tit klædte vi os slet ikke helt af når vi gik i seng for at komme op og i kælderen så hurtigt som muligt. Jeg krøb også tit ned i min mors seng. I vores opgang var de yngre mænd også efterhånden ved fronten og beboerne var meget glad for at min far var hjemme. Som dansk statsborger skulle han jo ikke indkaldes. Når mændene var hjemme på orlov syntes de det var værre at være i Berlin og opleve bombardementerne, end være ved fronten. Samtidig gav disse tider et tæt familiesammenhold, da alle var glade sålænge deres familier var der og de havde deres bopæler.

Efterhånden blev også varerne mere knappe, og man skulle indskrænke sig meget. Nyt tøj var der ikke meget af, der blev syet om af brugt tøj, og man strikkede af alle mulige sammenblandede rester. Alle som havde en eller anden forbindelse hvor de fik lidt ekstra var glade. Vi havde det rimelig godt, da min mor jo havde forretning, var der altid lidt at bytte med - selvfølgelig skulle man ikke snakke højt om det. Vi havde venner, som havde en slagterforretning lige over for os, det var mine forældres bedste venner, som de havde mange dejlige timer sammen med. Lige inden krigen solgte de deres forretning i Berlin og flyttede til Deutsch Krone, tæt ved den daværende polske grænse. På det tidspunkt mente man sig mest sikker i dette hjørne af Tyskland, hvad der jo ikke kom til at passe. Men vi nød da godt af dem, da de sendte os nogen rationeringsmærker hver måned, så vi havde lidt ekstra. Selvfølgelig

kunne man ikke gå med ekstra mærker til sin sædvanlige slagter, så min mor måtte gå i forskellige forretninger for at handle.

Vi besøgte også disse venner i deres nye omgivelser, og jeg kan huske, jeg syntes det var meget mærkelig at stå ved en "grænse", det var kun en bom tværs over vejen, mellem Tyskland og Polen med vagter på hver side, hvor det ellers så helt ens ud i landskabet. Vi tog på flere udflugter i omegnen der, også sammen med deres 2 sønner Lothar og Werner som var på alder med mig. I slutningen af krigen måtte vore venner flygte fra Deutsch Krone, deres sønner sendte de i forvejen til os på landet til min mormor, hvor min mor og jeg på dette tidspunkt også boede, og min mor var meget bekymret om forældrene også nåede frem, men det gjorde de, kun med deres håndbagage. Det lykkedes dem at bygge en ny eksistens op igen i Schwerin i det forhenværende DDR. Gennem de politiske forhold tabte mine forældre desværre forbindelsen med dem.

I 1940 skiftede jeg fra folkeskolen til mellemskole. Enten kunne man vælge denne skolegang eller gymnasium, hvis man skulle være student. Når man valgte mellemskole eller gymnasium, måtte man også selv betale skolepenge samt købe alle bøger. Mellemskolen betød også flere skolebøger. Sådant noget som nye skoletasker kunne man ikke opdrive mere på dette tidspunkt. Så min mor fandt en gammel mappe som min far havde brugt til arbejdstaske og som følge deraf var fyldt med malerklatter. Vi gjorde et stort omhyggeligt arbejde for at få pudset disse pletter væk med skosvætte, og dette lykkedes også ret godt

Så det betød afsked med mange af mine klassekammerater, men jeg fandt ret hurtig nye. Min skolevej blev lidt længere, og lærerne var næsten alle sammen lidt ældre frøkener, som tildels var ret strenge, så lektielæsningen skulle man nok sørge for blev passet godt. Spændende var det at begynde med engelsk. Vores engelsklærerinde hed frk. Pfefferkorn, og hun brugte monokel, som vi syntes var ret grinagtig, når hun greb ned i halsudskæringen i kjolen for at trække det op, men vi skulle nok vare os for at gøre grin med den slags ting. Så i den retning har tiderne også ændret sig meget, når man tænker på de frie forhold, børnene har med deres lærer nu i skolerne. Blandt de nye ting var også, at vi kunne komme i skolescene, og den første teaterforestilling jeg så var "Maria Stuart", som jeg var meget betaget af.

Jeg havde ikke gået i mellemskolen ret længe, da jeg blev meget syg af nyrebækkenbetændelse, dette var før penicillinens tid ret alvorlig. Jeg skulle ligge i sengen i 6 uger, og fik tabletter som gav meget kvalme, og jeg havde det i det hele taget det meget dårlig.

En af mine lærerinder, frk. Öhlmann, kom på besøg nogle gange. Min mor var ret bekymret for, at det ville blive vanskelig for mig at kunne følge med, når jeg begyndte skolen igen, men det trøstede frk. Öhlmann hende med nok skulle gå. En ting som jeg husker er - lige efter jeg var begyndt i skolen igen, skrev jeg som eneste i klassen en fejlfri engelsk stil, hvilket min far belønnede med en ny "Tintenkuili", (fyldepen) som dengang var noget meget nyt.

Jeg kunne i det hele taget meget godt lidt at komme ud med min far. Han havde mange forretningskunder, og når han skulle ud med tilbud eller se på arbejder, ville jeg altid meget gerne med ham.

Min far var en dejlig far. Han var altid i godt humør og var også meget god. Jeg kan huske, at jeg en eneste gang skulle have en endefuld af ham. Hvad jeg have gjort, kan jeg ikke huske. Han stod min sin hjemmesko i hånden, klar til at slå, men mente så til min mor, at han var bange for at slå for hårdt, så det blev ikke til noget.

Min mor havde en lidt mere "løs hånd". Da jeg som barn var ret tit syg, gav det altid problemer, lige så snart de første børn om foråret begyndte at gå med sportsstrømper, ville jeg det også, selv om min mor syntes det var for koldt endnu, kunne jeg blive med at plage hende, indtil det endte med en lussing.

Jeg snød ind imellem lidt. Tog sportsstrømper på under de lange, og tog så dem af når jeg kom til skolen. Jeg syntes det var flovt, at jeg ikke måtte have sportsstrømper som de andre børn. Godt nok var jeg lidt bange for min mor skulle opdage det.

Jeg var i det hele taget noget pylret. Hvis jeg var faldet og min mor mente jeg skulle lægge mig lidt, gik jeg i seng og stod ikke op mere den dag - jeg syntes altid det var rigtig slemt.

Min far skulle også lære mig at køre på cykel. Nye cykler kunne ikke fås, så min far istandsatte og malede en gammel herrecykel, og den var jo lidt besværlig at lære på. Vi gik om aftenen i en nærliggende stille lille gade, og der gik det ret snart meget fint. En aften cyklede jeg så selv hjem, drejede fint til højre eller venstre, min mor stod i forretningsdøren og ventede. Da hun forskrækket råbte "Hvor er far", og jeg sagde han holder da i stangen bagved cyklen, sagde hun nej. Jeg vendte mig selvfølgelig om, og så at min far ikke var der, og resultatet var jeg faldt med cyklen og slog hul i knæet.

I 1943 var krigen blevet så alvorlig, at skolerne i Berlin efter endt sommerferie ikke åbnede igen. De skulle bruges til andre formål, flygtninge, lazaretter osv. Man kunne vælge at blive evakueret med skolen, eller man måtte selv finde en form for undervisning. Min skole skulle ned til den tjekkiske grænse, og det ville hverken mine forældre eller jeg. Så efter mange overvejelser blev det til at jeg skulle på landet til min mormor. Det blev en forfærdelig forandring at komme fra en pigeskole til en landsbyskole, hvor alle børn gik i samme klasserum, fra 1. klasse til sidste skoleår. Der var måske 2 eller 3 børn til hvert klassetrin. Puha - hvor kunne jeg ikke lide det. Læreren kendte jeg fra feriebesøgene hos min mormor, men han var helt anderledes end de lærere jeg indtil da havde haft. Han havde bl.a. også et spanskrør som blev brugt på nogle af drengenes ryg, det var ikke noget jeg kunne lide at se på. I det hele taget var det mærkeligt, pludselig at gå i skole sammen med drenge. Nå, jeg havde jo min gode veninde Dorle, at støtte

mig til. Hver morgen gik jeg over til hende. Hun havde meget svært ved at blive færdig til tiden - så jeg hjalp hende lidt indtil vi i sidste øjeblik i stærkt trav ilede gennem landsbyen for at komme i rette tid til skolen. Desværre gik hun en klasse under mig, så vi havde forskellige lektier for. Om eftermiddagen gik vi begge to og delte post ud. De havde jo det stedlige posthus, og det blev også til lange ture, da der lå flere godser spredt over et stort område.

Med Dorle tabte jeg forbindelsen, da vi var flyttet til Danmark. Gennem min mormor hørte jeg, hvordan hun havde det. Det varede til frem til 1991 at vi så hinanden igen. Da var der jo mulighed for det efter genforeningen af Vesttyskland og DDR at komme til Kleinziethen, og vi aflagde et besøg der sammen med min Kusine og hendes mand, som vi besøgte i Berlin. Dorle og jeg var i mellemtiden blevet 60 år begge to, men det var dejligt at se hinanden igen, og det følte ikke som om der var gået så mange år, hvor vi ikke havde set hinanden.

Desværre mistede jeg jo også kontakten med mine klassekammerater. Vi blev spredt for alle vinde, nogle tog med skolen og andre blev i Berlin eller kom til andre byer, hvor det endnu var fredeligt. Jeg har mange gange tænkt på, hvordan det kunne have været gået, hvis jeg havde været nede ved Tjekkoslavakiet, hvor jo russerne i 1945 kom ind i Tyskland, måske var jeg så aldrig kommet hjem til mine forældre.

Jeg havde det godt hos min mormor, men det var meget anderledes end at være på ferie før i tiden, og tit længtes jeg meget efter mine forældre og at komme til Berlin. Det måtte jeg som regel i ferierne - og det var dejligt, selv om der blev tilbragt mange timer i beskyttelsesrum efterhånden. Min veninde Christa var kommet til noget familie nede ved Tjekkiet, og hun kom også gerne hjem i ferierne og stor var altid vores gensynsglæde.

I en af ferierne mente mine forældre, det var bedre jeg ikke kom til Berlin, da bombardementerne tog meget til efterhånden. Jeg var så skuffet, at jeg skyndte mig at skrive hjem, at hvis de ikke hentede mig, tog jeg selv afsted til Berlin. Min mor kom omgående den næste dag til min mormor, som ikke kunne forstå hvad der kunne være sket. Det endte så med at min mor alligevel tog mig med hjem i ferien.

Jeg var jo enebarn, og tit havde jeg sagt til min mor, om vi dog ikke skulle have et lille barn mere, for mange af mine klassekammerater havde små søskende de kunne køre i barnevogn, og det ville jeg også gerne. Tilsyneladende var mine forældre dog godt tilfreds med mig som enebarn - men i 1943 blev min mor gravid, så vi alligevel skulle have en lille efternøler. Min mor kom i de sidste måneder inden fødslen også til Kleinziethen, og i juni 1944 blev den lille Elke født på klinik i Angermünde og bagefter kom min mor så igen til Kleinziethen til min mormor.

Min far måtte jo blive i Berlin, men han kom hver weekend og besøgte os.

I det hele taget gav disse krigstider et utroligt tæt familiesammenhold, da alle var glade for så længe familien var intakt. Der fandtes jo efterhånden næppe en familie, som ikke havde mistet

nogen ved fronten eller havde mistet deres bopæl. Min moster, som var blevet gift i 1937, var også alene, da min onkel var i Rusland, meget hørte hun ikke fra ham, og man kunne kun håbe at ens nærmeste kom hjem igen. Det gjorde min onkel i 1947, hvor det lykkedes ham at flygte fra russisk fangenskab, hjulpet af nogle polakker. Da han kom til Berlin og kom i den bagerforretning, hvor min moster arbejdede, kunne hun ikke genkende ham - før han sagde hvem han var - han var klippet skallet og manglede sine tænder, tøjet var kun laser - men glæden var selvfølgelig stor over at have han hjemme igen.

På landet havde vi jo i den tid en nogenlunde fredelig tilværelse. De russiske fly begyndte at komme nærmere, og der blev også nogle ødelæggelser.

Min mor nød at pusle den lille Elke, og vi var glade for hende, hun blev hele familiens lille solstråle.

Min far fik efterhånden også problemer med sin rejse til os hver weekend, da togforbindelser var begyndt at blive uregelmæssige og gennem ødelæggelser af spor og jernbanestationer, gik han tit noget af vejen, og vi var altid glade, når han var sammen med os.

Efter et særlig svært bombardement over Berlin var telefonnettet meget ødelagt, og vi kunne ikke komme i forbindelse med min far, samtidig med at det rygtes, at der netop i vores kvarter i Berlin havde været mange ødelæggelser. Min mor var meget bekymret og bange, men pludselig dukkede min far op hos os, han var gået de 75 km fra Berlin til fods, da han var klar over, at vi var bange for ham, og sådan var der mange ting, som virkelig var slemme, og hvor var alle glade så længe deres familie kunne være sammen.

I 1944 begyndte jeg på konfirmationsforberedelsen, som foregik i nabo landsbyen Grossziethen en gang om ugen, og vi travede afsted. Der var stor forskel på land- og bysbørn. Jeg gik sammen med 2 piger, Annelise og Ilse, som var døtre af min mors kusine, og dem havde jeg leget meget med.

På dette tidspunkt kunne man jo se, at krigen var tabt for Tyskland, og konfirmationerne blev fremrykket til februar måned i stedet for maj 1945. Man holdt ingen glædelig fest dengang, alle var triste. På konfirmationsdagen i kirken, kunne vi høre de russiske kanoner skyde, og de fleste græd.

Det var dog lykkedes for min mormor at fremtrylle lidt piskefløde til en lagkage og lidt rigtig kaffe, dette var virkelige lækkerier. Præsten, som kom på besøg om eftermiddagen, havde ikke smagt kaffe meget længe og nød det.

Jeg fik også lidt nyt tøj. Min mormor havde venner som havde skaffet meget tøj fra deres konfektionsforretning i Berlin i sikkerhed der på landet, og i nattens mulm og mørke hentede vi en ny frakke til mig. En kjole fik jeg også. Man bruger jo sorte eller mørkeblå konfirmationskjoler i Tyskland, og jeg havde en fin mørkeblå silkekjole, men der kunnes kun

skaffes brune sko.

Fra først i året 1945 kom der også store flygtningestrømme i hestevogne gennem landsbyen, alle som flygtede fra den russiske invasion fra øst, prøvede at komme så langt mod vest som muligt. Om natten gjorde de stop, man hjalp flygtningene så godt man kunne med lidt mad og overnatning. Mange havde mistet nogen af deres pårørende under flugten og måtte efterlade de døde undervejs, det var meget trist.

I 1942 havde min farfar været på besøg hos sine søskende her i Danmark. Dette fik han lov til engang om året, da han jo var danskfødt i Aarhus. Da han kom hjem sagde han til os, om vi ikke skulle rejse til Danmark. På dette tidspunkt kunne vi have fået en del møbler og penge med ud af Tyskland. Der var trods krigstid ikke rigtig stemning for dette, frem for alt kunne min farmor ikke tænke sig at forlade sit hjem, så det blev ikke til noget.

I 1945 blev det tilbudt danske statsborgere i Tyskland gennem det danske Røde Kors at rejse til Danmark. Nu mente mine forældre og bedsteforældre, at det ville være klogt at gøre det - men det blev på andre betingelser. Man måtte kun medtage håndbagage.

Den lille Elke blev desværre syg af lungebetændelse og måtte på hospitalet, men kom dog til kræfter igen. Medicin og særlig penicillin kendte man jo ikke dengang, så en lungebetændelse for et lille barn var ret alvorlig, men vi fik hende da nogenlunde rask hjem igen.

Det blev opbrud. Midt i februar 1945 forlod vi så min mormor, og afskeden var bestemt ikke nem, vi vidste jo ikke, om vi nogensinde fik hende at se igen. Vi rejste alle til Berlin for at træffe forberedelser til rejsen. Vores lejlighed i Berlin blev overladt til en af min mors kusiner, som var blevet bombet og ikke havde et sted at bo, så hun overtog også alle vores møbler.

Vi fik pakket de vigtigste ting. Min farmor pakkede en sæk med vores dyner. Hun sagde: Uden dyner rejser vi ikke, vi ved ikke hvor vi kommer hen og sengetøj skal vi have. Dette blev vi meget glade for, da der jo i Danmark efter krigen også var stor mangel på alting, fandtes der kun papirsække som soveposer til os i de første lejre, hvor vi boede. Ellers blev det kun noget tøj og vi havde alle flere lag tøj ovenpå hinanden, da vi rejste for at have så meget som muligt med.

De sidste dage inden afrejsen fra Berlin boede vi hos min moster, det vil sige vi var mere i beskyttelsesrum end hjemme. I min mosters nærhed lå der en bunker, som blev brugt af alle som boede nogenlunde i nærheden og kunne nå den. Den var bygget speciel - den kunne give efter, hvis den blev bomberamt, og det gjorde den flere gange. Det var et rundt tårn, og man stod så tæt som muligt. Syge mennesker og vordende mødre kunne sove der i sovekabiner. De tog til bunkeren om aftenen, og gik så hjem igen næste morgen. Når luftangrebene kom så tæt på hinanden, blev luften i denne bunker brugt op, da ventilationssystemerne ikke var så gode, som

vi kender dem i dag.

Det blev en meget trist afsked fra Berlin. Min moster havde fulgt os til banegården og stod alene tilbage på perronen, da toget rullede ud, var der vist ikke en som ikke græd - alle med tanken om, hvordan krigen ville ende og om man nogensinde ville få hinanden at se igen.

Meningen var jo at vi skulle køre lige igennem over Warnemünde-Gedser til København. Desværre kom det meget anderledes. Da vi kom til Warnemünde, sejlede der, på grund af minefare, ingen færge. Vi ventede der til aften, men blev så kørt tilbage til Rostock. Der kom min far i en baraklejr lidt udenfor byen, mens min mor med lille Elke og mig og mine bedsteforældre fik et hotelværelse i byen. Dette var trist dengang, da der ikke var varme eller noget varmt vand på værelserne. Vi måtte også telegrafere til min moster, da vi jo ikke havde penge - dette var helt uforudset. Rostock på det tidspunkt var kun en ruinhob. Ingen trafikmidler fandtes og alt var trøstesløs. Luftalarm var der flere gange om dagen og natten, men efterhånden var folk ligeglade, og man gik ikke i kælderen mere, det var snart lige meget hvad der skete. Madvarer kunne ikke skaffes. På det hotel hvor vi boede, fandtes der næsten heller intet. Mælk til den lille Elke kunne vi dårlig skaffe. Hver dag skulle vi så til Warnemünde, og vente der hele dagen om der skulle sejle en færge - og om aftenen gik det så tilbage til Rostock, sådan gik der 14 dage.

Dette blev en slem tid, da den lille Elke blev syg igen, i det kolde værelse kunne hun ikke klare det, og hun fik lungebetændelse igen. Medicin fik vi til hende, men hun var for afkræftet til at klare sygdommen og døde. Det var meget slemt for mine forældre, at de skulle miste hende nu på rejsen. Der måtte ordnes formaliteter. Vi måtte til et begravelsesinstitut i udkanten af Rostock, og min far bar sin lille døde pige på armen derud. Offentlige trafikmidler var ødelagte og taxa fandtes ikke. Der lå mange flygtningebørn som bare måtte efterlades af forældre, som var på flugt. Der fandtes ingen puder eller tæpper til kisterne som kun var det rå træ, intet kunne skaffes. Min far gik hele turen engang til senere på dagen med dyner fra barnevognen, som kunne komme med i kisten - hvor var det trist. Det var vel nok vores rejses tristeste begivenhed. Jeg kun set min far græde to gange - da vi forlod Berlin, toget kørte ud fra banegården og min moster stod tilbage og prøvede at vinke farvel til os, og da han bar sin lille døde pige gennem Rostock.

Min mormor havde en gammel bekendt i Rostock, og hun har sørget for den lille Elke fik et gravsted og en lille gravsten, og hun har passet gravstedet i de år det måtte ligge der. Vi kom der jo aldrig på grund af den tyske deling efter krigen.

Den 12. marts 1945 lykkedes det os så at komme til Danmark. Det var den sidste færge som sejlede fra Tyskland til Danmark under krigen. Minefaren var utrolig stor - og vi var 5-6 timer

om sejlturen, som jo normalt tager 2 timer. Det var et slemt stormvejr. Næsten alle var søsyge også min mor - hun var så syg, at hun næsten var ligeglad med, om vi nåede land. Det var også en meget trist rejse for hende.

Vort 1. stop var Nykøbing Falster, hvortil vi kom sent om aftenen, og vi blev indlogeret på hotel. Dette var som dag og nat fra Tyskland, og vi kunne komme i bad og fik mad. Næste dag gik det videre mod København - der havde Dansk Røde Kors lejet et par etager i De Gamles By, hvor hver familie fik et værelse.

Det blev en svær begyndelse i Danmark. Vi var heldige, at min far kunne tale dansk - da han som ung mand havde været et par år i Nykøbing Falster og arbejdet på sukkerfabrikken der, og han havde også aftjent sin værnepligt i Danmark.

Kunne man ikke dansk var det utrolig svært at være her i 1945. Som følge af de politiske forhold og den tyske besættelse af Danmark, var tyskere selvfølgelig ikke velsete. Der fandtes også stadig tyske statsborgere som flygtninge her, og vi fik et særligt legitimationskort, som vi kunne vise i forretningerne som ellers ikke ville sælge noget til os.

En episode jeg ikke glemmer, er at jeg havde lært på dansk, hvad jeg skulle sige i kiosken for at købe kort og frimærker, men der var bare det, at jeg også skulle have byttepenge tilbage - og ekspeditricen stod og grinede mig i ansigtet og lod være med at give mig byttepenge tilbage - hun kunne se på mig jeg ikke vidste, hvad jeg skulle sige. Det glemmer jeg ikke. Jeg var gal og ked af det, fordi jeg ikke vidste, hvordan jeg skulle klare det. Hjemme gik det ud over min far. Jeg skældte ham ud og syntes, det var dumt han havde taget os med til et land, hvor de hadede os.

Nå, vi havde også gode oplevelser. Bl.a. havde min far en gammel ven fra sin ungdomstid i Nykøbing Falster. Han var også maler og boede i nærheden af De Gamles By. Under krigen havde han været i Berlin for at arbejde, og der havde han besøgt os. Vi havde været sammen med han flere gange for at vise ham lidt af Berlin. Han inviterede os hjem til sig, hans kone og datter kunne ikke tale tysk, men det gik udmærket alligevel, og det var dejligt at komme i et rigtig hjem. Han forærede mig også det første par sko, jeg fik her i Danmark.

I De Gamles By var vi ikke ret længe. Så var der lejet 2 gymnastiksale på Marielyst skole i Gladsaxe kommune, en til kvinder og en til mænd, der havde vi så hver en seng og ellers vores ting i kufferterne, og lidt kunne der hænge i ribberne, altså det var primitivt. Dengang var der marker omkring skolen og gårde. Min mor og jeg fik lidt markarbejde med at plukke raps, så vi havde en smule lommepenge.

Fra Dansk Røde Kors fik vi udbetalt lidt lommepenge, ellers var der ansat en økonoma som lavede mad til os og der var fællesspisning i spisesalen på skolen.

Mine bedsteforældre rejste fra De Gamles By til Aarhus. Det blev bestemt, at alle som var danskfødt, skulle til deres fødekommuner, så det blev Aarhus for mine bedsteforældres vedkommende. Min farmor var meget ked af, at vi skulle skilles, hun havde meget svært ved at vænne sig til at bo her. Ganske vist kendte hun Danmark fra tidligere ferier, men det var noget helt andet. Vores danske familie fra Aarhus havde også været på flere besøg hos os i Berlin bl.a. til olympiaden 1936. Min farfar havde sin søster og svoger og en niece i Aarhus, og de skaffede en lille 2 værelses lejlighed i en villa i Aabyhøj til dem, helt i nærheden hvor de selv boede. Møbler fik de fra forskellige steder, så de fik et lille hjem samlet sammen. Min farfars søster og svoger havde guldbryllup i 1946, og jeg var inviteret til Aarhus, så jeg foretog min første rejse alene til Jylland.

Tiden på Marielyst skole gik egentlig ret godt. Der kom også en dame, som havde været sekretær ved den danske kirke i Berlin og underviste os i dansk . Vi blev inddelt i hold, jeg gik jo sammen med min mor, hun var ikke så meget for at skrive, så det var rart, at hun havde mit at skrive efter. De unge lærte det selvfølgelig ret hurtig - det er vel også den vigtigste ting, man skal når man kommer til at bo i et fremmed land.

Da skolerne begyndte igen efter sommerferien kunne vi så ikke længere være på Marielyst skolen.

I mellemtiden havde Dansk Røde Kors lejet en ejendom også i Gladsaxe kommune i Bagsværd "Højgård". Gladsaxe kommune havde stillet den til rådighed til at huse os foreløbig.

Højgård hørte under indenrigsministeriet dengang og blev stillet til rådighed. Senere har Gladsaxe kommune købt ejendommen og forestået en gennemgribende modernisering.

Jeg kom mange år senere til at bo i Gladsaxe kommune, som så siden hen har moderniseret "Højgård" som nu bliver brugt til at huse unge, som er på besøg fra venskabskommunerne. Bl.a. har Gladsaxe Berlin-Wilmersdorf til venskabskommune. Vi har set "Højgård" efter moderniseringen, og det har vel nok skiftet udseende. Værelserne er benævnt efter Gladsaxes venskabskommunerne, og pudsig nok hedder det værelse vi boede på - Berlin.

På Højgård fik hver familie et værelse, og det var dejligt at have lidt privat hjemmeliv igen. Der var fælles spisesal og en økonoma stod for madlavningen. Kvinderne havde køkkentjeneste på skift med opvask og alt forefaldende køkkenarbejde. Chefen for det hele, hr. Brandstrup fra Dansk Røde Kors skaffede arbejde så godt han kunne. Min far var meget heldig og fik arbejde i Københavns kommune som maler. Det var en forandring for ham, fra selvstændig malermester til svendearbejde, men han var glad for at kunne begynde at tjene penge. Min mor havde flere pladser med rengøringsarbejde, så hun også kunne hjælpe med til at tjene penge, for dem havde vi jo ikke mange af. Lige så snart man tjente penge, skulle man selvfølgelig også selv betale for kosten. Ellers fik man lidt lomme penge. Det var en stor dag for mine forældre, da de kunne købe

sig et nyt soveværelsemøblement.

På værelserne på "Højgård" var der senge som Dansk Røde Kors havde leveret, og man måtte ellers finde ud af, hvordan man kunne skaffe sig lidt møbler.

Gennem præsten i Bagsværd fik en anden unge pige, Gerda, som var lidt ældre end mig arbejde i huset hos en familie til præsten i Slangerup på en større gård. Spændte og forventningsfulde tog vi afsted. Vores mødre fulgte os derop men blev alle lidt betænkelige, da vi så, hvor langt fra station og andre bebyggelser stedet lå. Vi gik i gang med frisk mod. Familien var stor, der var 6 børn. Gerda blev sat til hjælpe i køkkenet, og jeg gik sammen med en af døtrene og skulle holde værelser - puha, der var rigelig at bestille. Vi selv havde et lille værelse tilfælles på loftet, og i vores middagsfritimer og også om aftenen faldt vi omkuld i vores senge. Der var intet at foretage sig i fritiden, en lille købmand var der i nærheden - det var det hele. Nå, vi holdt til det ca. en måned, men var begge enige om, at det var for strengt. Med vores stadig lidt dårlige dansk, forklarede vi fru, at vi gerne ville holde op igen. Dette misforstod hun imidlertid og troede, at vi bare ville have fri en weekend. Da den sidste dag kom, og vi sidst på eftermiddagen ikke havde fået nogle penge for denne måneds arbejde, blev vi lidt betænkelige. Gerda skulle have 60.- kroner og jeg 50.-. Vi samlede så vores mod sammen, og sagde til fru som det nu var. Hun blev forbavset over, at vi ikke ville komme igen, men vi fik så vores penge. De havde desværre ikke nogen hestevogn hjemme som kunne køre os til stationen, så vi måtte hanke op i hver sin kuffert og ud på landevejen. Tilfældigvis kom der en taxa kørende, som vi kunne hyre til Slangerup station, hvilket allerede gjorde et godt indhug i vores beskedne pengepung. Men glade var vi for at komme så langt. Forbindelsen fra Slangerup var dengang var et damptog som kørte mellem Nørrebro station og Slangerup, men standsede i Bagsværd. Begge vore forældre var forbavset over at vi begge to pludselig stod hjemme igen. Vi havde jo ikke telefoner, så vi kunne ringe og give besked om, at vi kom hjem igen.

Jeg købte et par hjemmesko med pelskant for det meste af min løn.

Næste etape blev så, at jeg fik en plads i huset hos et ældre ægtepar, som havde en herreforretning, Bristol, på Bagsværd Hovedgade. Det var en vældig dejlig plads. Fru Priisholm var lidt "rengøringsgal". Af hende lærte jeg bl. a. at der altid kan være rent i krogene. Forretning og kontor var nede i stueetagen og lejligheden ovenpå på 1. sal. Når de havde gæster, kunne det godt blive lidt sent inden jeg var færdig med opvasken, men så kørte de mig hjem i bil. Jeg havde det egentlig meget godt der, og efterhånden gik det jo også fint med sproget. Så skiftede de ekspedient i forretningen, og han var stor tyskerhader, som han lod mig mærke meget grundig. Specielt når jeg var alene med ham i forretningen. Jeg blev ked af det, og var ikke glad for at være der mere. Hjemme drøftede vi, så hvad der videre skulle ske. Jeg ville helst i lære på et kontor. Min far gik til engageringsbureauet og fik tilbud om en plads i et forsikringselskab eller Bennetts rejsebureau. Forsikringselskab forekom mig ret så kedeligt, så rejsebureau syntes

jeg var mere spændende.

Så vi fik aftalt et møde hos Bennett. Min far tog med mig, og det blev så den plads jeg fik. Direktøren hos Bennett var nordmand, ligesom den dame fra billetafregningen, fru Glud, som jeg skulle lære hos. Min far forklarede at vi var lidt nervøs for, hvordan det skulle gå, for tyskere var mange steder stadig ikke så velsete. Fru Glud lovede ham, at jeg nok skulle få det godt hos hende, og det kom jeg til. Hun var en dejlig chef, og jeg havde forbindelse med hende gennem mange år.

Dette var i 1947. Da jeg kom hjem den første dag efter arbejdet, gik min mor rundt i stuen og var meget nervøs, så jeg spurgte hende hvad der dog var sket. Men hun havde kun været nervøs for, hvordan det var gået mig, så jeg kunne berolige hende med, det var gået fint.

Fru Glud havde familie i Amerika og søgte om frirejse derover, så da jeg havde været der nogle måneder, fik jeg overladt at passe billetafregningen alene, og hun var meget tilfreds, da hun kom hjem igen, og der ikke var sket nogen fejl. På dette tidspunkt fandtes der ikke engang en regnemaskine i billetafregningen. Talrækkerne måtte tælles sammen, og man var glad når "totalen" stemte overens med alle de andre rækker.

Med til mig havde hun 2 par nylonstrømper fra Amerika, det var den største nyhed, og det var noget helt specielt at eje sådanne strømper.

I 1947 skulle vi så desværre flytte igen, vi kunne ikke være længere i Bagsværd på Højgård og kom så til Prags Boulevard, Kløvermarken, på Amager i nogle barakker. Der var 2 små værelser til hver familie og et køkken fælles til 2 familier. I hver barak boede 8 familier. Der var meget lyd, men vores barak var dog ret fredelig. Familie Jensen, som mine forældre allerede i toget fra Berlin fandt lidt sammen med, havde værelser ved siden af os, og fru Jensen og min mor delte også køkken. Værst var det med toiletforholdene, det var rigtige "das", et til hver barak, i den bageste ende af grunden, så man måtte bestemme sig i god tid. Toiletbarakkerne lå længst væk fra vores barak, hvad der på sin vis var meget rart. På en måde havde vi det dog meget godt der, for hver familie kunne få det for sig selv, og man kunne lave sin egen mad. Med så mange forskellige mennesker på et sted, kunne der let afstedkomme lidt genvordigheder, og det kunne være ret turbulent somme tider.

Der var også mange fra Hamburg, der var der på nuværende tidspunkt allerede blevet til orden, og flere som ikke havde mistet deres bopæl, tog tilbage til Hamburg.

I 1946/47 begyndte der så småt at komme post igennem fra Tyskland til Danmark, og man ventede spændt og bange til man havde hørt fra sin familie. Stor var vores glæde, da vi efterhånden hørte at vores familie havde overlevet krigens sidste rædsler. Min mormor var flygtet med mange andre fra sin landsby i en hestevogn til nærliggende skove, medens russerne plyndrede og tildels ødelagde landsbyen. Min moster havde i flere dage siddet bag en skorsten på loftet i den ejendom, hvor hun boede og gemt sig for de første russere, som kom ind til Berlin

og hærgede. Min mors bror blev bortvist af amerikanerne fra Salzburg og rejste til min mormor, hvor de blev boende også efter at min mormor var død.

Noget mine forældre gjorde et stort arbejde med, var at sende pakker til vores familie i Tyskland, hvor man næsten ingen madvarer kunne få lige efter krigen. Herfra Danmark måtte man sende pakker på 5 kilo til forældre eller søskende. Men i den store pakke skulle være 5 små pakker à 1 kilo. Det var et stort arbejde, og noget af det bedste var lidt røgvarer, havregryn og den slags ting. Fra familien fik vi altid breve som udtrykte stor glæde over disse pakker. De kunne eventuel også bytte med lidt og skaffe sig nogle ting, som ellers ikke kunne fås. Min far havde også i sit værksted i Berlin en del maling af forskellige slags, som gjorde gavn hos familien til reparationsarbejder i lejlighederne.

Mine forældre savnede den lille Elke de mistede, så meget at min mor igen blev gravid, og i februar 1948 kom min søster Jytte til verden. Hun blev født på Frederiksberg på Martinsvej. Det var en meget kold vinter, og det var meget småt med babytøj på klinikken, så vi måtte hver dag ind med tøj til Jytte. Min far har altid helst villet have piger, og da Jytte blev født, ringede ham for en sikkerheds skyld 2 gange til klinikken og fik begge gange at vide, at han havde fået en datter. Dette med piger skiftede dog, da jeg selv blev gravid i 1953, var han sikker på, at nu kom der en dreng i familien, hvad der også kom til at passe, da Torben blev født den 14. marts 1954.

I 1948 havde vi lige mistet min farmor i Aarhus. Da vi jo ikke havde udsigt til en lejlighed i København, og min farfar nu var alene i Aarhus, og han var en meget frisk herre, blev vi enige om at flytte til Jylland. Så i april 1948 flyttede vi til Aarhus, og dermed skete der en forandring igen i vores familie. Min far fik arbejde med det samme hos en ungdomsven til min farfar som var malermester. Vi indrettede os i min farfars lejlighed, stor var den jo ikke. Han beholdt det ene værelse, hvor vi så også havde spisestue. Det andet værelse blev så indrettet til soveværelse til mine forældre samt Jytte og mig.

Det var ikke altid så let. Jytte var en livlig lille pige, og ofte var det ikke ret nemt at få hende til at sove, mens vi andre sad ved bordet. Jeg fortsatte min uddannelse hos Bennett's rejsebureaus afdeling i Aarhus, og gik også på handelsskole, hvor der jo skulle laves lektier om aftenen. Dengang var der ikke noget der hed dagskolen, man gik på handelsskole 4 aftener om ugen. Tit gav min mor os besked om, at nu måtte vi gå i seng, så der kunne blive mørkt og Jytte kunne sove. Først prøvede vi at hænge lidt over bordlampen for at det skulle blive lidt mørkt, men det gik ikke, så vi måtte gå i seng.

Værtinden hvor vi boede var heller ikke særlig venlig, selv om hun var gået med til, at vi flyttede sammen med min farfar. Så måtte min mor f. eks. ikke hænge vasketøj op i hendes vaskekælder.

Gennem dette kom hun i forbindelse med en nabo, fru Mikkelsen, som havde en pige i samme alder som Jytte og også en voksen søn. Denne familie Mikkelsen blev mine forældres første gode bekendtskab i Aarhus, og min mor fik så lov til at komme med sit vasketøj til hende. Min farfars familie, som også boede i Aabyhøj, fik vi også meget kontakt med. Hos Bennett arbejdede en anden unge pige, og hun inviterede mig ret snart hjem til sig, så det blev en rigtig god tid. Pladsen i lejligheden var det trang med, og stor var vores glæde, da vi i 1949 kunne få en 2 1/2 værelses lejlighed med centralvarme og bad i Solgårdens nybyggeri i Åbyhøj. For stor var lejligheden ikke, men en større havde vi ikke råd til, der skulle også anskaffes nye møbler. Min farfar fik kammeret, mine forældre og Jytte sov i soveværelset og jeg på en divan i stuen, men det var rigtig dejlig, efter flere år at få en god lejlighed.

Efter krigen blev noget af vores indbo, såsom porcelæn, tæpper og andet, pakket sammen af min moster, og i 1949 blev dette sendt pr. speditør til Danmark, og min mor glædede sig meget til at få nogle sine gamle ting. Desværre skete der det - at lastbilchaufføren kom med en tom vogn til Danmark. Han gav den forklaring, at han havde spist frokost et sted i nærheden af Hamburg, og han havde - sagde han - ikke bemærket at vognen var tom, da han skulle køre igen. Det var en stor sorg for min mor, vi fik en erstatning, men det var jo ikke det samme for hende som hendes egne ting, som hun havde glædet sig til.

I 1949 skulle min veninde fra Bennett sammen med sin mor på en Norgestur, og de spurgte, om jeg ikke ville med, og det lød jo spændende, så vi gik i gang med at arrangere. Fribilletter blev der søgt om fra Bennett, så vi bestemte os for en rejse fra Frederikshavn til Oslo og så videre til Bergen og en sejltur på fjordene der. Desværre skete det at min venindes mor ikke følte sig frisk nok til denne rejse, så de ombestemte sig til at tage til Bornholm i stedet for, og der måtte jeg også gerne komme med, men nu havde jeg jo glædet mig til at se Norge. Jeg rådførte mig med min tante Olga i Aarhus, som havde venner i Oslo og dem kontaktede hun, om de ikke ville huse mig. De havde selv to døtre på min alder, så vi kunne nok komme ud og se noget. Dette blev så bestemt, men så syntes kontorchefen hos Bennett, det dog egentlig var synd, jeg kun skulle til Oslo, så han foreslog, at jeg først tog en uge til en fjeldhytte ved Lillehammer, hvor der altid var mange danskere, og han mente, der kunne jeg sagtens tage op alene, og sådan blev det så. Min mor var rystet over, at jeg alene ville rejse så langt væk - og dette virker jo helt "gammeldags", når vi nu er vandt til at unge rejser verden rundt alene, men det gjorde man ikke dengang. Nå, det blev en vældig dejlig ferie, ved Lillehammer station stod jeg og ventede på fjeldstuens bil, og sammen med mig en norsk ung pige, som skulle samme sted. Vi fik straks kontakt med hinanden og havde det vældig rart sammen der. Også i ugen i Oslo havde jeg mange gode oplevelser, så det blev en dejlig ferie.

I 1950 var min mor, Jytte og jeg første gang efter krigen i Berlin. Dengang var det en ret

besværlig rejse, vi skulle fra Aarhus til Fredericia og skifte tog der til Hamburg. Til Fredericia kom vi midt om natten. Det var den eneste forbindelse fra Aarhus til Berlin som fandtes. Jytte var ikke spor træt og meget oplagt da vi kom til Fredericia og skulle vente i ventesalen, hvor de fleste sad og sov, så jeg måtte gå en tur i de nattetille gader med hende. Vi havde pladsbilletter i toget fra Fredericia til Hamburg, men vores kupé var optaget af sovende franskemænd. Dem kunne vi ikke tale med, så det blev et værre påstyr inden togbetjenten fik dem fjernet, så vi kunne få vores pladser.

I Hamburg kom vi kun til Hamburg Altona, der var stadig meget i stykker efter krigen, og togene kørte ikke helt til hovedbanegården. Fra Altona skulle vi så med S-tog og videre til BEA's flyselskabskontor i byen for at komme til lufthavnen. Det var den eneste måde man kunne rejse på, da togforbindelsen Berlin-Hamburg ikke var intakt endnu.

I Berlin var mange mødt op for at tage imod os. Jytte kendte de jo slet ikke. Jeg mener også min moster stod med en dukke i armen til hende. Fætre, kusiner og selvfølgelig min veninde Christa var også mødt op. Vi skulle bo hos min moster, hvor også min mormor var kommet til, og man kan vist godt kalde det en stormende gensynsglæde. Alle familiemedlemmer skulle besøges, og det var et dejligt gensyn. Christa og jeg var selvfølgelig meget sammen, og sammen med min kusine Inge var vi også lidt ude at se på nattelivet, som var begyndt at udfolde sig omkring Kurfürstendamm.

Min far tog en tur til Berlin samme år - lidt senere på året, han ville selvfølgelig også gerne gense familien og Berlin.

I 1951 kom så min moster og onkel på deres første besøg her i Danmark, min farfar havde foræret dem pengene til rejsen, for han syntes det var på tide, at de kom og så hvordan vi nu havde fået det. Det blev sidenhen til mange besøg i Aarhus og senere, da jeg blev gift også i København.

Mine forældre havde i mellemtiden lært 2 ægtepar også fra Berlin at kende, så de havde en rigtig hyggelig runde. Der blev bl. andet spillet kortspillet "Skat", der skal 4 personer til og så kunne min far, min onkel og de 2 andre herrer finde sammen om det. Mine forældre fik så også en kolonihave, så havde vi også extra sovepladser, og der blev tilbragt mange gode timer i haven.

I 1951 om sommeren havde jeg også lært Jørgen at kende, og efter han havde været i Århus, blev vi enige om, at jeg skulle tilbringe noget af min ferie i København. Ved dette besøg var jeg også inde at hilse på min gamle chef fru Glud hos Bennett, og hun blev meget glad for at se mig. Hendes kontordame skulle netop holde op med at arbejde, fordi hun ventede barn, og fru Glud mente om jeg ikke kunne tænke mig at komme tilbage til København, hvad jeg jo på "grund af indtrufne forhold" måske godt kunne tænke mig. Fru Glud var hurtig til handling, og vi gik til direktøren med det samme, og han var vældig godt tilfreds med denne ordning. Jeg turde dog

alligevel ikke straks sige ja, inden jeg havde talt med mine forældre. De havde ikke selv telefon, så jeg måtte ringe til min tante for at få hende til at hente dem op til sig. Min far og mor var nok klar over, at det var bedst at sige ja - jeg må nok også tilføje at de vældig godt kunne lide Jørgen, så det hjalp nok noget.

Så i efteråret 1951 flyttede jeg tilbage til København, hvor Jørgen havde skaffet mig et møbleret værelse i Njalsgade på Islands Brygge, hvor hele familien Klein boede. Jørgens forældre i Gunløgsgade og Jørgen selv havde også værelse i Egilsgade. Det blev ordnet, at jeg skulle spise hos hans forældre, køkkenadgang var der til mit værelse, men med madlavning var det nok ikke så velset.

Arbejdet hos Bennett kendte jeg jo fra før i tiden, så der faldt jeg meget hurtig til igen. Ellers fandt jeg mig godt tilrette i København, og det gik også meget fint med familien Klein. Julen 1951 var jeg så 1. gang hjemme i Aarhus efter jeg var flyttet til København, og der var Jørgen så også med.

I begyndelsen af 1952 fik Jørgen gennem en klient på rodekontoret i Torvegade på Amager, hvor han arbejdede tilbudt en delvis møbleret lejlighed i en villa på Armeniensvej på Amager, så vi skulle pludselig tage stilling til, om vi så villes giftes. Man kunne nemlig ikke bare flytte sammen som man gør i dag - det er betydelig nemmere, nej, det skulle skam gå rigtig til. Man skulle også være gift 6 uger efter, at man havde fået en lejlighed. Så vi bestemte os til bryllup påskelørdag den 12. april 1952. Der skulle pludselig ordnes mange ting, for brylluppet blev jo i Århus hos mine forældre. Mine forældre og mine svigerforældre kendte ikke hinanden på dette tidspunkt, og jeg tror nok min svigermor var lidt bekymret, fordi vi jo ikke havde været "rigtig forlovet".

Mine forældre gik meget glad i gang med alle forberedelser I deres boligkompleks var der selskabslokaler, hvor festen skulle holdes. Jørgens forældre fandt ud af, hvem af deres familie der skulle inviteres, og selvfølgelig kom også min moster og onkel fra Berlin. Min brudekjole syede en tante til mig som var syerske.

Vi rejste så et par dage inden brylluppet til Århus, og Jørgens forældre skulle også komme til mine forældre inden brylluppet, så de kunne hilse på hinanden, og det hele gik meget fint. Vielsen fandt sted i den lille Åby kirke og bagefter havde vi en dejlig fest. Lidt bekymret blev Jørgens mor, da det var aftalt at han skulle hente dem på deres hotel til kirken og blev forsinket - havde han nu fortrudt i sidste øjeblik? Men problemet var, at han ikke kunne få kravetøjet i kjolen til at sidde. Vi havde værelser på hver sit hotel.

Min egen mor var lidt betænkelig, fordi jeg aldrig havde interesseret mig noget særlig for madlavning. Hvordan det nu ville gå hendes svigersøn, om han mon fik noget at spise? En af Jørgens livretter er pandekager, og da jeg spurgte min mor, hvordan man laver pandekager, blev hun virkelig forskrækket. Men det kom til at gå udmærket - nu har vi snart været gift i 42 år, og har fået mad i alle årene.

Vi flyttede ind i villaen på Armeniensvej i det dejligste forår og havde også rådighed over haven, så vi kunne nyde det. Haveforstand havde vi ikke ret meget - så da ukrudtet groede lystig mellem flisegange, så vandede Jørgen med ukrudsdræber som desværre også tog planterne. Værtinden plantede nyt, og kunne ikke forstå, alt blev ved med at gå ud.

Første gang vi skulle have Jørgens forældre og søskende til middag - var ret stresset, om det kunne mon lykkes at gøre det ordentlig. Vi måtte jo finde nogle opskrifter at gå frem efter, for særlig madkyndig var vi ikke begge to. Det er Jørgen heller aldrig blevet gennem årene, han har altid været glad for at være fri for køkkenarbejde

Til dessert udvalgte vi "hofdessert" - men til vores store sorg ville det ikke rigtig stivne, fordi jeg ikke vidste, at det varer længe i varm chokolade med at få husblas til at stivne - men det lykkedes. Vi måtte hele tiden gå og stikke marengs ned i chokoladesovsen. Forresten er jeg aldrig blevet god til at lave noget med husblas.

Da vinteren kom, var vi knap så glade for at bo på Armeniensvej, da det var uhyggelig koldt. Der var en stor hjørnekamin i stuen, som godt kunne varme op, men køkkenet lå for sig selv, og der var ikke særlig rart. Toilettet var i kælderen, og vi havde flere gange travlt med at tøj frose vandrør op.

I sommeren 1953 viste det sig så, at vi var på vej til at blive en rigtig familie da jeg var gravid. I mellemtiden havde jeg sluttet hos Bennett, og fået job hos Toms chokoladefabrik, som dengang lå på Prags Boulevard på Amager, hvilket var meget nemmere for mig. Det blev en "sød" tid, da vi kunne købe billig chokolade i læssevis. Til jul og fødselsdag fik vi æsker med 1 1/2 kilo af den bedste dessertchokolade.

Vi var også skrevet op til lejlighed på Islands Brygge. Jørgens forældre har jo boet der i mange år, så derfor havde børnene ret gode chancer for at få lejlighed. Da vi nu ventede barn, var vi berettiget til en 2 værelses lejlighed, ellers fik ægtepar uden børn kun 5 sals lejligheder, som var mindre. Vi var heldig med at få en lejlighed til 1. december 1953.

Vi var lige kommet hjem fra mine forældres sølvbryllup i Århus i november måned, da vi besked om det. Der blev så travlt med istandsættelsen, det var en gammel dame som flyttede ud,

så den så ikke særlig velholdt ud. Der var malet i triste farver, og der trængte til at blive frisket op. Vi nåede at blive færdig til jul. Det blev også den første jul som jeg holdt uden mine forældre, og det var en mærkelig fornemmelse.

Jeg holdt så også op med at arbejde til 1. januar 1954. Dengang var der jo ikke kildeskat, og det passede bedst med at slutte sit arbejde ved årsskifte. I februar 1954 rejste jeg til Århus til Jyttes fødselsdag. Det var en ret streng vinter og is på alle farvande, så jeg nåede hjem til København med den sidste færge, som sejlede over Storebælt. Jørgen var lidt nervøs for, om jeg nåede at komme hjem, fordi fødslen skulle være mellem den 24.-27. marts, og da Jørgen selv har fødselsdag en 25. tænkte, at vi det måske kunne blive dobbeltfødselsdag.

Lige efter jeg kom hjem til København og var til kontrol på Rigshospitalet, viste det sig, at jeg havde æggehvide i vandet og fik ordre til at skulle ligge i sengen, ellers måtte jeg blive indlagt på Rigshospitalet. Det var lidt besværligt at ligge i sengen, da jeg også havde fået svangerskabskløe, som blev værre når man lå i en varm seng. Jørgens mor var meget flink til at komme op hver dag. Min jordemoder kom op til mig og mente, at da jeg nu lå i sengen, kunne vi forvente fødslen ca. 14 dage før. Dette kom til at passe nøjagtig. Da Jørgen tidlig om morgenen den 14. marts 1954 i lynets hast måtte ned og ringe til jordemoderen, vi havde ikke selv telefon, fordi vandet var gået, og hun havde lovet at tage med til Rigshospitalet. Klokkeren 14,25 blev så Torben født.

Det var selvfølgelig en stor glæde og som alle forældre syntes vi han var ganske særlig dejlig. På Rigshospitalet var der strikse besøgsindskrænkninger, der måtte kun komme en besøgende ad gangen. I korridoren stod der en sygeplejerske med tavle og der blev krydset af når man kom en patient. Så den første dag kunne kun Jørgen komme og hans mor måtte vente til næste dag. Min mor ville først komme når jeg var hjemme igen, men kunne alligevel ikke vente så længe og kom sammen med Jytte nogle dage inden jeg kom hjem igen. Min far så ikke sit barnebarn før den 7. juni, da vi holdt barnedåb, men han var vældig stolt over at der nu var kommet en dreng i familien.

Min mor og Jytte kom til København nogle dage før, jeg kom hjem med Torben og Jytte syntes nok hun med sine 6 år var en meget ung moster.

Efter aftale med Torben vil jeg slutte denne beretning her ved dette tidspunkt, da han er kommet til verden. Da Torben også kan lide at skrive, er det muligt, at han engang vil fortsætte "Kleins familiekronik" - det håber jeg.

Vi indrettede så vores nye familiemønster sammen med Torben som var en nem dreng at passe. Jeg var jo blevet hjemmegående husmor og havde god tid at pusle ham. Med barnevognen gik

det meget over til Volden , og Torben var vandt til så snart barnevognen kom på gaden, skulle der køres. Så det blev altid lange tur, for ligeså snart jeg satte mig på en bænk vågnede han, vognen skulle køre, så vi spadserede tir over mod Torvegade og senere da Jørgen flyttede til Laksegade gik det ind gennem Bibliotekshaven så mødte vi Jørgen og spadserede hjem sammen. Da Torben blev lidt større gik det også tir til Volden på legepladsen. Der var ikke rigtig mulighed for at lege i gården, der var ret kedelig og heller ingen andre børn. Det var en fredelig tid vi havde. Om sommeren rejste jeg gerne med Torben over til mine forældre et stykke tid og der var vi så i kolonihaven, hvor der var børn til lege med. Haven lå et dejligt sted lige ned til Brabrand Å og store græsmarker, så der var dejlig plads for børnene at lege. Jørgen kom så i sin sommerferie over til os, og vi tog sammen hjem. Dengang havde man 14 dages ferie på et helt år. I skattevæsenet var der altid årsafslutning i juni måned, så var der meget overarbejde, og vi tog jo på ferie i denne tid.

Da Torben var ca. 5 år, fandt vi ud af at det måske var praktisk at han kom lidt i børnehave for at blive tilvænnet til andre børn, inde han kom i skole. Mens vi overvejede det, fik jeg tilbud om, om jeg ville komme ind til Bennett som vikar, og det kunne jeg egentlig godt tænke mig . Så blev det pludselig aktuelt og i mine svigerforældres ejendom er der en børnehave i stuen, den kende vi lidt til og der kunne Torben godt komme ind. Den 1. dag var ikke særlig morsom, vi stod udenfor døren og ringede på og da døren blev lukket op, var Torben i stor hast styrtet ud på gaden igen, han græd og ville ikke ind. Men børnehavelærerinden tog sig af ham og mente jeg skulle bare gå, men mit humør var ikke særlig godt. Da jeg kam på kontoret ringede jeg straks til børnehaven og fik at vide at det for længst var overstået. Torben faldt så også ret godt til i børnehaven, men denne vinter tog han alle børnesygdomme som han ikke havde haft efter tur, men så var de overstået da skoletiden begyndte, det var i 1961. Torben startede sin skoletid i den lille Amagerbro skole, hvor også Jørgen og hans søskende havde startet. Det var et meget pænt stykke vej at gå, så jeg fulgte Torben et stykke tid, men pludselig syntes han alligevel han var stor nok og ville selv.

Vi kunne godt tænke og at finde en lidt større lejlighed og jeg kunne i det hele taget tænke mig et andet sted at bo, men det var vanskeligt at få lejligheder stadigvæk og så var det også et pengespørgsmål hvor stor husleje vi kunne betale, yderligere skulle man de fleste steder og at få en større lejlighed også have 2 børn. Vi nåede til 1962, hvor det så helt uventet skulle ske en forandring. Jeg havde stadig kontakt med fra Ottossen fra Bagsværd som jeg havde ligget på Rigshospitalet med at Torben blev født og de havde et rækkehus i Bagsværd, hvor jeg altid var til børnefødselsdage med Torben hos deres søn Erik. De skulle sælge deres hus på grund af indtrufne familieförändringar og mente så om det ikke var noget for os. Det var det jo, efter mange overvejelser og undersøgelser hvordan vi kunne klare det økonomisk sprang vi ti. Det krævede en større overtalelse af Jørgen fra min side, inden han indvilligede, Vi håbede på, at sagen ville gå i orden, inden Torben skulle begynde i 2. klasse, men det trak ud og det blev sidst

i august måned inden vi kom til at flytte. Torben skulle skifte til Vadgaard Skole og han var lidt bekymret for hvordan det ville gå, men det viste sig dog at gå meget fint, klasselærerinden tog sig godt af ham faldt ret hurtig ti. Her på Oldmarken var der også børn at lege med og det blev en meget god forandring. Vi fik nok at se til i huset. Vores penge var små, så der kunne ikke ske de store renoveringer til at begynde med. Vi var glad, hver gang der var råd til lidt og det tog lang tid, inden vi kom igennem huset. Der var heller ingen centralvarme og den første vinter herude var meget kold, vi havde taget vores olieindsats til kakkelovnen med fra lejligheden og i kælderen satte i en gammel kakkelovn op, i Torbens værelse en el.panelovn. I den 2. vinter fik vi så centralvarme, oliefyr, og det var dejlig forandring så kom der badekar i badeværelset og efterhånden gik det lidt fremad med moderniseringen.

I 1966 var Torbens skoletid efterhånden sådan at jeg syntes det ville være rart at begynde lidt at arbejde igen, og jeg fik et 1/2 dags job i e lille værktøjsforretning i Bagsværd. Det hjalp også lidt på økonomien og det var dejligt at have lidt andet at beskæftige sig med.

En lille tilføjelse med for mig vigtige ting skal afrunde beretningen. Vi blev boende i Njalsgade på Islands Brygge indtil 1962, hvor vi fik rækkehuset her i Bagsværd, hvor vi stadig bor.

Fra 1954, hvor vi fik Torben, gik vores tilværelse fredelig, og for mig at se som godt familieliv. I 1959 var vi sammen med mine forældre og Jytte i Berlin i anledning af min mosters 50 års fødselsdag, hvor der blev holdt en rigtig familiekomsammen. Vi var meget rundt i Berlin sammen, ellers var vi sammen med Christa, Walter og Michael, hos hvem vi også boede.

En meget stor sorg havde vi i august 1960, da jeg ganske pludselig mistede min far, som lige var fyldt 60 år. Han blev dræbt ved en trafikulykke en tidlig morgenstund, da han var på vej til arbejdet på sin knallert. Jeg tror aldrig jeg kan glemme den telefonopringning med besked om, at min far var død. Jeg tog til Århus omgående med fly - og det blev en forfærdelig tid at komme igennem, selvfølgelig værst for min mor. Min moster fra Berlin kom straks den næste dag, og sammen prøvede vi at hjælpe min mor så meget som muligt. Jytte var blevet kaldt ud fra klassen og fik beskeden, og det var synd for hende, at hun måtte stå der alene i denne situation uden at have en ved siden af at støtte sig til. Min far som aldrig havde været syg og altid i godt humør det var uforståeligt, at han skulle gå bort på denne måde.

Jytte og jeg er jo nærmest opvokset som 2 enebørn med den store aldersforskel der er imellem os, og Jytte var jo kun 4 år, da jeg blev gift. Nu som voksne tror jeg nok vi begge to er enige om, at det er dejligt, at vi har hinanden. Der kan godt gå noget tid imellem vi ser hinanden. I de seneste år har det mest været mig som har taget turen til Århus en weekend, også for at se til vores mor. Er vi sammen begge familier har vi det altid meget hyggeligt.

I 1961 begyndte Torben at gå i skole på den lille Amagerbro skole, og for ham begyndte dermed også en forandring. Han havde gået i børnehaven et års tid forinden for at vænne sig lidt til andre

børn.

I 1962 fik vi rækkehuset her på Oldmarken 24 i Bagsværd. Vi havde egentlig ikke tænkt på at skulle købe hus, men ville gerne have et andet sted at bo. Gennem bekendte som skulle fraflytte huset her kom det på tale. Efter store overvejelser slog vi til i håb om, at det skulle vi nok kunne klare.

Vi havde håbet at kunne flytte til Bagsværd inden skoleåret skulle begynde i august 1962, men det blev forsinket lidt, så skoleåret var lige begyndt, da Torben skulle starte herude i 2. klasse på Vadgård skole og lidt betænkelig var han, men det gik meget fint.

Vi gik i gang med lidt istandsættelse af huset, men da pengene i de første år var meget små, gik det ikke særligt stærkt, vi var glade for hver gang, vi havde et lille overskud og kunne gøre lidt igen.

I mellemtiden har Jørgen på computeren indlagt "Husets dagbog", der har han prøvet at finde frem til alle de ting, som vi har fornyet eller fået lavet i de år vi har boet her.

I 1966 begyndte jeg med 1/2 dags kontorjob, Torben gik på det tidspunkt i skole til klokken 13 eller 14, så det kunne godt lade sig gøre, og det var også meget rart at få lidt andet arbejde igen. Torben blev konfirmeret fra Stengaard kirke i 1968 og konfirmationsfesten holdt vi herhjemme hos os med familien.

Jytte blev gift med Janeck i 1971, og de fik hus i Mårslet og i 1974 kom Anne Marie til verden. Ægteskabet holdt desværre ikke, så i 1978 blev de skilt, og Jytte fik lejlighed også i Solgården i Åbyhøj. Det varede ikke så lang tid, så kom Johannes ind i billedet, og i mellemtiden er de gift, bor i Kolt og har fået Lena i 1981.

I 1971 kom Torben i lære hos Dyrup og i 1974/75 var han i Marinen, hvor han fik den oplevelse at komme med "Dannebrog" og kongefamilien til Grønland.

Efter sin soldatertid fik Torben job i "Den kongelige Grønlandske Handel", måske fordi han lige var kommet tilbage fra Grønland. Jobbet var dog ikke det rigtige for ham, for meget nusseri, så i 1976 kom han til F.L.Smith.

I 1977 tog han en ferieuge på Rhodos, og så var det slut med ungarlelivet, da han traf Mette der på denne solskinsø.

I 1977 holdt vi sølvbryllup på Slingerup Gæstgivergård for familie og venner og havde en dejlig fest.

Torben og Mette blev gift i 1980, efter de havde købt hus i Brøndbyøster. Vore 2 børnebørn, Søren som er født i 1981 og Morten som er født i 1986, holder vi meget af og nyder det, når vi ind imellem kan foretage os noget med dem, enten Tivolitur, biograf eller hvad de kan have lyst til, og vi er selvfølgelig også altid glade for, når hele familien Brøndby kommer på besøg.

Anne Marie har også startet sin voksen tilværelse, hun bor sammen med Poul Erik, og de har lille Niklas som blev født i 1993. Det varede lidt inden Jytte vænnede sig til tanken om at skulle være mormor, men det er gået over, og hun glæder sig over Niklas. Det er vist et fælles træk for alle bedsteforældre, at de holder meget af børnebørnene.

I 1970 og 80erne havde vores økonomi det efterhånden så godt, at vi rejste på ferie hvert år sydpå, med vores foretrukne feriested Mallorca, hvor vi har tilbragt flere pragtfulde ferier. En rigtig ønskeferie havde vi i 1989, hvor vi var på rundrejse i Andalusien med "Alhambra" som højdepunkt, og vi var også i Portugal.

Nu har vi været et par gange med "65-ferie" med bus bl. andet i Schwarzwald og det er også rigtig dejlig. Til Berlin tager vi, måske jeg mest, da jeg stadig føler meget knyttet til byen, også gerne engang imellem.

Her hvor jeg nu slutter i 1994 er Jørgen på pension for 4. år, jeg er gået på efterløn pr. 1. januar, men har beholdt lidt arbejde et par gange om ugen, og det synes jeg er meget rart, og jeg kan godt lide det. Vi håber vi kan blive boende her på Oldmarken i en årrække endnu og nyde vores pensionisttilværelse.